

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Nyilttérén megjelenő közlemény 5 hasábos sora 15 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szinte többi hirdetés alkuszert a legolcsóbb árért.

Előfizethető helyben: Teleki K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. — Egyébutt a postahivatalok utján.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve: Egy évre 10 fr. Félére 6 fr. Három hónapra 4 fr. 50 kr. Egyes szám 10 kr. Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpénztár Vécsey-ház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendő.

Jószjelek. (H) A vallás- és közoktatási ministeriumnak melege van. Ugyancsak fűtenek jobbról balról.

Legújabb. febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

„Hol akadt a nagy főpapok között csak egy is, — kiált fel a tudós szerző, — ki azon férfiak helyét elfoglalhatta volna, kiknek tettei az emberi nemre dicsőséget árasztottak? Ki léphetett Archimedes, Hypparchus, Enklid, Herophilus, Cratosthenes, ki Plato és Aristoteles nyomába? A csodátévőknek s ereklényekhez tartozó kuruzsolások elhomályosítják Hyppokratés lángelméjét; majd kétféle ezredének kellett lefolyni Archimedes és Newton, s tizenkét századnak Hypparchus és Kepler közt. Majd husz évszázadnyi szomorú időköz választja el Herot, kinek első gőzgépe a Serrapeum mozogott, Watt Jakabot, ki a világ iparának új fordulatot adott.”

Mily irtozatosan kiáltó üresség!

„Soha rosszabb politika a világon nem létezett (a kelet-római császárság történetének első századairól szól), mint minő a tudományt ezen elfojtása volt. Ma már alighatunk magunknak fogalmat azon szellemi elfajulásról, melyet e rendszer, midőn tetőpontjára ért, előidézett. Az ó-kor számos legnemesebb tudományos és bölcsészeti művei eltűntek azon nyelvből, melyen irattak, s az utókor számára csak azon fordításokban maradtak fenn, melyeket a saracénok arab nyelven készítettek. — A hatalom birtokosainak szemtelen igényei a bölcséségre, minden szellemi mozgalmat elnyomták.”

A kereszténység 4. századában s utána következett dolgok ezek.

Egy lánczának képezik első szemét, mely századokig húzódik.

Hiszzen csak néhány évtized választ el bennünket 1838-tól, amely évben a freiburgi Orszolya-szűzek egy szabályzatot kaptak, pápai megerősítéssel ellátottat, melyben a tanítás néve a többi közt ez mondatik: „Az iskolaigazgató s a testvérek szigorúan oda utasítsa, hogy a tudományt, mely gőggössé tesz, kerüljék, s a tanítványokat a tanterv szerint csak a legszükségesebbeket közöljék.”

És kinek nem volna még élénk emlékezetében a boldogtalan IX. Piusnak 1862. jún. 9-én tartott alluciója, melyben a többi közt ezeket is mondja:

„A kereszt elenségei nem pirulnak azt állítani, hogy a bölcsészettnek az isteni kinyilatkoztatás s az egyház tekintélye alól emancipáltatnia kell; nem atájják a legnagyobb szemtelenséggel állítani, miszerint az isteni kinyilatkoztatás árt az emberi haadásnak, hogy az tökéletlen, és így alá van vetve a továbbfejledésnek, mely az emberi ész- és haladásának megfelel.”

És napjainkban?

Hogy ismétlésekben ne essünk, lapunk mult évi 112-ik, de 4. számának vezércikkére utalunk, melyben mi már jó levele elmondok azon aggodalmakat a kath. tanuló ifjuság növeletanítását illetőleg, melyeket Gyhyz oly megdöndhetet logikával constaltál, ha az a római hierarchia vérlátzó üzeminek engedtetit martalékul, nem is említve a zsinat örfjögő fejleményeit, melyek csak igazolják az aggodalmakat.

neveztek, égtém a vágtyól e férfit látni: kérem ne kisébbítse s tiszteltre méltó képét fonásáig átal.

Az öreg hizelegve érezheté magát, nyájás mosoly vonult ag vonására, kezeit zsebbe dugta s néhányszor fel alá csuszott a szobában.

— Igen szives, nagy tisztelet riam néve — mondá — igen voltam én is valami fiatal koromban, jó tenorista! most persze vége van. Babona, tetszik önnek mondani, szégyenlenség magam fonakul ragaszkodni babonához; hanem tények mellett babonáról nem lehet szó.

— Tények? — kiálta a két barát egyhangulag.

— Igen, tisztelt urak, tények. Ugy látszik nem e városból vagy vidékről való, mert ezeket nem ismerik?

— Hallottam ugyan valamilyes meséről — mondá az örfny — ha nem csalódom, Othello után mindig tűzvész lámad, és —

— Tűzvész? bocsáss Isten; inkább akar-nám, hogy mindig égne: a tűzet végtére el lehet oltani, létezők biztosító társaságok, s végtére a kárt ellehet viselni; hanem a halált? nem, ez sokkal veszélyesebb.

— A halált? szójtön, ki hal meg?

— Ez nem titok — felelt a rendező. — bármikor adatik Othello, a rá következő 8-dik napon valakinek a hercegi családból meg kell halnia.

A két barát ijedten ugrott fel székről, az öreg jóskárhöz hangja reméltetnek tűnt fel előttük, de csakhamar ismét leültek és saját ijedségükön vig hahotára fakadtak. Ez azonban nem zavarta a zsinést.

— Önök nevetnek? — mondá — jó kedvvel kell tőrömm, ha azonban nincs tőrükre, megtekinthetik a zsinoház korrajzot, melyet százhusz év óta az illető zsinoház sugó ír.

— Ide a korrajzzal, öreg, hadd tekintsünk meg — szólt a gróf, kit a dolog mulattatni lát-zák, s a rendező rendkívül gyorsan csuszott a másik szobába, homnan egy nagy, vastag, bőr és sárgarézbe kötött könyvet hurcolt be.

A gróf beszódot.

Mindezek bajok, tagadhatatlanul nagy bajok. — Ámde a halálos-sebnek is meg van sok-szor a maga gyógybálsama.

Meg van e fenyegető bajoknak is. És ez azon szabadelvű magatartás, melyet Deák Ferencz a nyáron és őszön tanusított a kath. congressusban, s melyre a koronát Gyhyz tevél a képviselőház február 16-ki ülésében mondott valóban remek beszédelével.

Minden jel oda mutat, hogy a katolikusok rövid idő alatt kezeikbe kapják az őket jogosan megillető egyházi, jótékonsági s nővéletanítási alapokat.

Ebren légy szabadelvű híve a magyar kath. egyháznak!

Ismét azt mondjuk néked: gátat az áramlat elé!

A mentő eszközök bőségesen kinálkoznak a jószjelekben.

Rajta légy, hogy felhasználhasd azokat, mert csak e zászló alatt diadalmaskodhatol!

In hoc signo vinces!

Mit csinálnak a vaticában.

(H) Az érdekesítő dráma, melynek lejtészársára Róma szolgálat színpadul, ugyancsak folyamatában van. Egy a zsinat jelen lenni szokott egyén a következőleg nyilatkozik annak mozzanatairól: „Valahánykor a zsinatban szereplők sorain végig tekintek, mindannyiszor a kigyók által körülfont L a o k o o n képe merül föl lelkem előtt, majd pedig ama harczászati műveletek jutnak eszembe, melyeket egy nagy számú sereg hadvezére intéz egy kis ellencsoport ellenében, melyet aképen akar körülkeríteni, hogy ez kardcsapás nélkül föltétlenül rakja le fegyverét.”

Egyik párt valóban tulayomó számmal van, s élén a pápa, kinek csupán neve és rangja sokat vet a latban, kivált az olyannak, mint IX. Pius, ki 24 év óta annyira megszokta a hódolatot és bizeléseket, mint előtte talán egyetlen pápa sem és ki egyetlen szemhunyorításával képes volt a római Olympot megrázkódtatni! Hát még amellet az a sok kárdindás, a fele sem félt tömötelen prelátus az egész congregatio lelkesítő tróskara a pápai „f a m i g l i a”, mindannyian egygyéttre és elhatározza, hogy az idegen püspökök „tribunus plebs”-ét, miután törbe juttottak, az engedelmességi decretum kötelek és lánczi nélkül kisikamlani nem engedik. Ide járul még 500 való-ságos és czimzetes püspökből álló tartalék had-ozlop, mely felett a pápa önkényileg rendelkezhetik.

Ily erő ellenében mintegy 150 — 200 püspök veti meg hátát, küzdve ama spanyol harczoshoz hasonlóan, kinek lábát a mexicóiak egy köböz lánczolván, arra kényszeríték, hogy védelemze magát.

Erdekes tudni, hogy a pápának garmadakra gyűjtött pétérfilerei, 300 püspöknek vendégelése által mennyire vannak igénybe véve. A tréfa napokint 25 ezer franknyi összegekre kerül, tehát két hó leforgása alatt 1.500,000 frank erejéig kell a szent obulusok ládjájába markolászni. Igaz, hogy a vendéglátásért megszolgáltak a sok üldö-gélésnél, mi azonban még vajmi keveset hozott a konyhára, mert ez uttal az a régi pápi példabeszéd, hogy „R o m a n u s v i n c i t s e d e n d o” bizony, bizony — csütörtökön mondott.

Nem lehet csodálni, ha a szent atyának könyökig kellvén pétérfileres zsebében kaparászik, hogy a p a p i g o u r m a n d i á t kilégitse, elmegy a kedve a huzamosan tartó zsinattól, anynyival inkább, mert a kisebbség makacs ellensze-gülésében a „k i é h e z t e t t e s” nem új talá-

S ez igaz? — kéréd.

— Kérdezze a város örefejbeit, mindenütt így fogja hallani. Vizsgálta rendeztetett a zsinész ellen, de a herceg kegyébe vette s nyilvánlatta, hogy a zsinésznek gutatésben halt meg, hanem a következő nyolczadik napon saját kis fia, a tizenkét éves koronaherceg mult ki.

— Véletlenség — mondá az örfny.

— Nevezze így — viszonoz az öreg s tovább lapozogott — de hallják tovább: Othello két évben át nem adhatt, mert a herceg e darabot többet nem szenvedhette, hanem oly elvetemült volt, hogy két év múlva ismét színrre hozatá. Itt van: 1742-ben szeptember 28-án Othello, a velenzei szereszen, s a lap szélén a megjegyzés: Csodálatos! október 5-én halt meg Augusta hercegnő, épen nyolcz napra Othello után, mint két évvel ezelőt a boldogult Frigyes herceg. Esetleg uraim?

— Mindenesetre! — kiáltának ezek.

— Menjünk tovább! 1748-ban febr. 6-kán Othello. Vajon bekövetkezik-e ismét? Nézzék csak, uraim! Ezt a sugó írta, ugyanazon kézírás, mely szélén megjegyzi: Irtozatos! A Fandauer lelké ismét jár, Sándor herceg váratlanul meghalt, nyolcz napra Othello után. Az öreg megállt olvasásában s vendégeit kérdőzképp szemlélé; hallgattak; ő tovább lapozogott s olvasá: 1775-ben január 16-án Koller k. a. javára: Othello, a velenzei szereszen. Ismét! Szegény Erzsébet hercegnő, sily korán kellett elhalnod. 1775 január 24-én.

— Bolonság — szakítá félbe az örfny — legyen, hogy a véletlen nehányszor — elég macakus! — így hozta magával; hozza az okot és okozatát bámi érhető összefüggésbe, s megnyugszon azon, hogy mindezeket Othello veszejtél el.

— Uram! — felele az öreg komolyan — azt nem bírom. Hanem emlékeztetem ama szavakra, melyek a nagy szellemtől — e vesztözöt Othello teremtetjétől — származnak: Van sok tárgy és föld között, melyekről bölcsészeink nem is álmodnak.

mandel Adolf, Károly József, Raics Lajos, Sánta István, Boros Sándor, Komlóssy Arthur jószág. — Az eddig közlöttekkel együtt 30 frtos alapító 4 — 3 frtos rendes tag 125, együtt 129 tag.

Debreczen, 1870. Február 21. Komlóssy Imre, a dalegylet elnöke.

A Csokonai-szobor felállítására idejéről jó lenne már az emlékkértársulatnak intézkedni. Amennyiben tán még nem volna egészen kiegyesítve azon öszeg, mely a szoborra és felállítására szükséges, részint egyesek, részint a város hatóságához intézendő kérelem utján az is beszerzendő lenne; hátrá remélni lehet, hogy az intézketés is, melyek eddig évenként adományoztak e célra, utjában is érszetni fogják jótékony-ságukat. A szobrot már legalább ki kellene váltani és hazra hozni, hogy gyönyörködhessünk a nagy-műben.

Nincs okunk kételkedni az emlékkértársulat buzgalomáról; hanem jelezünk kell, mikép a tavasz nemskóra beköszönt, s a rendezéseket ismét sok idő telik el; a szobor felállítását s leleplezési módokat és ünnepélyességeket is jó előre meghatározandók lennénk, hogy érdeklét-séget keltsenek.

Midőn egy jól sikerült s hazai művész által készített szobor felállítására forog kérdésben, érdekelve találja magát az egész ország; s megvárja, hogy az ünnepélyesség minőségéről s határide-jéről előre értesítessék. Mert azt nem hiszi senki, hogy a szoborleleplezés ezen évről is elhalasz-tassék.

A polgári kaszinó külső díszítéséből a lapunkban is neheztelt, felesleges a d e b r e c z e n i szónak kitörlesé elrendeltetett.

A Gerenday díszkóraktár a Vécseyház alatt legközelebb unyon berendezve, nagy választékot enged a venni szándékoknak. Már maga a berendezés igen csinos, a rakatának gazdagsága pedig — mely a boltbeli darabokon kívül az udvaron lévő raktelken egyiránt szemben-től, — a megrendelőket biztosítja a mérsékelt árakról, s a nevezett céznek eddig is tapasztalt szilárságáról, valamint a kiszolgáltatók darabok jószágáról, nem különben a köveken munka díszes és izletes voltáról. Ugy, hogy a nevezett üzletnek városunkban huzamos idő óta tapasztalt hasz-nossága folytán, a közönség érdekelből jónak lát-juk, a rakatár kiválóbb figyelembe ajánlani.

A színházban előadás vége felé, midőn a függő utóljára készült lenni, de még a zárszó nem hangzott el a szereplő alkajról — ren-gely oly nagy ünnökodik, hogy egy óra szót sem lehet hallani az illető darab végletenéből, tehát ott, ha a hatás csomósítva van. Nem mulaszthattuk el ezt felemlíteni, azon észrevételé-szel, hogy jövőre több figyelmet kérünk a közön-ség azon tagjaitól, kik nem bírnák bekével bevárni a függő nyelésést, hanem jó előre készülődnek, öltözöknek, sietnek, mintha bizony attól tartanának, miszerint még ideje korán rájuk zárják a színház ajtajait!

A Kollégium régi épülete, a diák-szobosor végső napjait éli. Az örfk ifjuság honolt belsejében, és ő megvénybedett az idők viharai alatt. Sok zeneszedésnek tanuja, sok öröm-nérsze, sok jelené egyet egy pont keblén, kik talán már sirba doétek, és a forlakt rendületlenül daczoltak a kor veszejtél. Már az előjelek mutatkoznak, melyek a közeli romlás felé, az új épület anyagait hordatnak már az udvarra. Lehetetlen, hogy fel ne ébredjen bennünk ez ősi falak sirja szélén a hálás kegyelet érzete, ihlettség száll kebleinkbe, midőn ifjuságunk szerény, de boldog emlékeztőt tanuját az elpusztuláshoz közel lenni látjuk. A mai tanuló ifjuságunk meg épen kötele-sége van a régi kollégium irányában, mely köte-lesség lerováának ideje épen a jelen. Tömörüljön, egyesüljön a lelkes ifjuság, és e régi épület törté-nelmét, a diák belélet körülményeit írja meg; ez emlékek létrehozásával míg részről közéletiséget tejesítsenek ifjaink, másrésztől hasznos szolgálatot tesznek az iskola történetének.

Ismerem — szólt a gróf — de fogadok, hogy Shakespear sora sem írta volna e monda-tot, ha tudta volna, hogy mennyi nevétsége rejlik alatta.

Lehet — viszonoz a zsinész; — hanem hallják tovább! Egy újabb példához értem, melyre magam emlékezem s ez magán a hercegen történt.

Hogyan? — szakítá félbe az örfny — ugyanazon, ki a zsinészről meggyilkoltatá?

Ugyanazon; Othello tán 20 év óta nem adaték többé, ekkor idegen fejelmek érkeztek látogatába. Színházunk tetszett nekik s különök, hogy az idegen nők egyike Othellot kiváná. A herceg nem örömet fogott hozzá, nem a remélt-es következményektől félelemből, mert felvilá-gosodott ember volt s ilyenekben nem hit, de most aggastyán volt; ifjusága vétkéi súlyosan nyomták szívét s utálta e darabot. De akár, mert e nőtől nem tagadhatta meg, akár, mert a közön-ség előtt szégyenlé: a darabot azonnal be kellett tanulni s kéjjakán adottot. Lássák itt van: Othello 1793-iki október 16-án, H. . . kéjjakán.

Nos örfny mi történt? gyorsan! — kiálta a két barát türelmetlenül.

Nyolcz nappal később 1793-iki október 24-én a herceg meghalt.

Lehetetlen — mondá az örfny kis szü-net után — hadd lássuk a korrajzot; hol van valami a hercegről, itt nincs semmiféle megjegyzés.

Nincs — mondá az öreg, s két könyvet hozott elő, hanem itt van elírva, a gyszbeszede, tetszik megnevezni?

A gróf egy kis fekete könyvet vett kezébe s olvasá: „Boldogultan elhalt hercegunk s urunk 1793 iki október 24-én történt fényes temetés-nek leírása.” — Ostobaság! — kiálta s felugrék helyéből, ezemet vesztethetném rajta. Véletlenség! véletlenség! és semmi más! Nos — s tud még egy pár ilyen mesecséket?

(Folyt. köv.)

mi módok általi segíthetés tár-

hogy a fenic O'Donneran Rossa ista-tati Tipperaryban követelték nek-számszámra Amerikából sok pénz ér-valásztási harczot tovább folytat-

al Official* Oliviernek a császár-tt javaslatát teszi közé, melyben deczemberi rendeletnek felfüggesz-

A tudósítás kiemeli, hogy ideje mindazon emlékeket és intézkedé-s az előbbi évek harczából maradtak egy alkotmányos kormány irány-szem férének össze; ilyen a Cayen-na — titkos társulatban részvétel-átása némely egyéneknek.

A pápa megnyitotta a kath. kiállí-ny részvété mellett. — A zár-nyesen nagy számmal és fényesen

Washingtonból írják, hogy a ny a legszigorubb semlegességet agresszusnak a kubai felkelés tár-

legújabb.

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

febr. 21. A király Dalmáciába...

